

VELAYET SORUMLULUĞU VE ÇOCUKLARIN KORUNMASI HAKKINDA TEDBİRLER YÖNÜNDEN YETKİ, UYGULANACAK HUKUK, TANIMA, TENFİZ VE İŞBİRLİĞİNE DAİR SÖZLEŞME*

(19 Ekim 1996 tarihinde imzalanmıştır)

Bu Sözleşme’yi imzalayan Devletler,

Uluslararası durumlarda çocukların korunmasının iyileştirilmesine olan ihtiyacı göz önünde bulundurarak;

Çocukların korunması hakkında tedbirlere ilişkin yetki, uygulanacak hukuk, tanıma ve tenfizini uygulanması açısından yasal sistemleri arasındaki çatışmaları önlemeyi arzularak, Çocukların korunmasına ilişkin uluslararası işbirliğinin önemini anımsayarak;

Çocukların üstün yararının öncelikli olarak göz önünde bulundurulacağını teyit ederek,

5 Ekim 1961 tarihli Küçüklerin Korunması Konusunda Makamların Yetkisine ve Uygulanacak Yasaya İlişkin Sözleşme’nin gözden geçirilmesine ihtiyaç duyulduğunu belirterek,

20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni göz önüne almak suretiyle bahsedilen hususlar doğrultusunda ortak hükümler oluşturmak arzusuyla, Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

* Türkiye Cumhuriyeti, La Haye Sözleşmesi’nin onaylanmasını 25 Nisan 2006 tarihli ve 6707 sayılı Kanun ile (RG 5.5.2016-29703) uygun bulmuş, Sözleşme 9.5.2016 tarihli ve 2016/8844 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanmış ve bu Karar ile Sözleşmenin metni, 22.5.2016 tarihli ve 29719 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

** Bu Sözleşme’ye, ilgili dokümanlar da dahil olmak üzere, “Sözleşmeler” başlığı altında Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı (www.hcch.net) internet sitesinden ulaşılabilir. Sözleşme’nin geçmişi için, bkz Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı, On Sekizinci Oturum Tutanakları (1996), Cilt II, Çocukların Korunması (s. 615).

BÖLÜM I – SÖZLEŞME’NİN KAPSAMI

Madde 1

- (1) Bu Sözleşme’nin amaçları şunlardır:
 - a) Makamları, çocuğun kişiliğinin veya malvarlığının korunmasına yönelik tedbirleri almaya yetkili olan Devleti belirlemek;
 - b) Yetkilerini kullanırken söz konusu makamlar tarafından uygulanacak hukuku belirlemek;
 - c) Velayet sorumluluğuna ilişkin olarak uygulanacak hukuku belirlemek;
 - d) Tüm Akit Devletlerde bu tür koruma tedbirlerinin tanınması ve tenfizini sağlamak;
 - e) Akit Devletlerin makamları arasında, Bu Sözleşme’nin amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olabilecek işbirliğini oluşturmak.
- (2) Bu Sözleşme’nin amaçları doğrultusunda, “velayet sorumluluğu” terimi, ebeveyn otoritesini veya çocuğun kişiliği veya mallarına ilişkin olarak ebeveynlerin, vasilerin veya diğer yasal temsilcilerin haklarını, güçlerini ve sorumluluklarını belirleyen herhangi bir benzer otorite ilişkisini içerir.

Madde 2

Bu Sözleşme, çocuklara, doğdukları andan 18 yaşına gelene kadar uygulanır.

Madde 3

1. Maddede belirtilen tedbirler özellikle şu hususlara yönelik olabilir:
 - a) Velayet sorumluluğunun niteliği, kullanımı, sonlandırılması veya kısıtlanmasının yanı sıra başkasına devri;
 - b) Çocuğun kişiliğinin korunmasına yönelik haklar dâhil olmak üzere velayet hakkı ve özellikle çocuğun yerleşim yerini belirleme hakkı yanı sıra, çocuğun belirli bir zaman dilimi için mutad meskeninden başka bir yere götürülmesi hakkını da içeren erişim hakları;
 - c) Vasilik, kayyımlik ve benzer kurumlar;

- d) Çocuğun kişiliğini ve mallarını koruması altına alan, çocuğu temsil eden veya çocuğa yardımcı olan kişi ya da kurumun belirlenmesi ve söz konusu kişi ya da kurumun işlevleri;
- e) Çocuğun koruyucu aile yanına veya bir bakım kurumuna yerleştirilmesi ya da bakımının kafala (sponsorluk) veya benzer bir kurum tarafından sağlanması;
- f) Çocuğun, koruması altında bulunduğu kişi tarafından yerine getirilen bakımının, yetkili kamu kurumunca denetlenmesi;
- g) Çocuğun mallarının idaresi, korunması veya elden çıkarılması.

Madde 4

Sözleşme, aşağıdaki hususlarda uygulama alanı bulmaz;

- a) Ebeveyn-çocuk ilişkisinin kurulması veya böyle bir ilişkiye itiraz edilmesi;
- b) Evlat edinme kararları, evlat edinmeye hazırlık niteliğindeki tedbirler veya evlat edinmenin iptali veya feshi
- c) Çocuğun adı ve önadları;
- d) Serbest bırakma;
- e) Nafaka yükümlülükleri;
- f) Mesuliyetler veya halefiyet;
- g) Sosyal güvenlik;
- h) Eğitim ve sağlık konularındaki genel nitelikli kamu tedbirleri;
- i) Çocuklar tarafından işlenen cezai suçlar sonucu alınan tedbirler;
- j) İltica hakkı ve göç konularındaki kararlar.

BÖLÜM II – YETKİ

Madde 5

- (1) Çocuğun mutata meskeni olan Akit Devletin adli veya idari makamları, çocuğun kişiliğinin veya mallarının korunmasına yönelik tedbirleri almaya yetkilidir.
- (2) 7. Madde uyarınca, çocuğun mutata meskeninin diğer bir Akit Devlete alınması durumunda, yeni mutata meskenin bulunduğu Devletin makamları yetkili olur.

Madde 6

- (1) Mülteci çocuklar ve ülkelerinde meydana gelen karışıklıklar yüzünden yerlerinden edilmiş çocuklar için, söz konusu çocukların topraklarında bulunduğu Akit Devletin makamları 5. maddenin 1. fıkrasında belirtilen yetkiye sahip olur.
- (2) Önceki fıkranın hükümleri mutata meskenleri belirlenememiş olan çocuklar için de uygulama alanı bulur.

Madde 7

- (1) Çocuğun haksız bir şekilde yerinin değiştirilmesi veya alıkonulması durumunda, yeri değiştirilmeden veya alıkonulmadan hemen önce mutata meskeninin bulunduğu Akit Devletin makamları, çocuk bir başka Devlette mutata mesken edinene kadar yetkilerini ellerinde bulundurur, ve
 - a) Velayet hakkı bulunan her kişi, kurum veya diğer kuruluş yerinin değiştirilmesi ya da alıkonulmasına rıza gösterir; veya
 - b) Velayet hakkı olan kişi, kurum veya başka bir organın çocuğun nerede olduğuna ilişkin bir bilgisi olduğunda veya olması gerektiğinden sonra çocuk en az bir yıl süreyle diğer Devlette ikamet etmiştir, bu süre zarfında hiçbir iade talebi beklemede olmamış ve çocuk yeni bir muhite yerleşmiştir.
- (2) Çocuğun yerinin değiştirilmesi veya alıkonulması aşağıdaki durumlarda haksızdır:

- a) Çocuğun yerinden alınmadan veya tutulmadan hemen önce mutat meskeninin bulunduğu Akit Devletin kanunları uyarınca münferiden veya müştereken bir kişiye, kuruluşa veya başka bir organa verilen velayet velayet hakkı ihlal edildiğinde; ve
- b) Bu hakların yerinden alınma veya tutulma sırasında münferiden veya müştereken gerçekten kullanılması veya yerinden alınma veya tutulma için bu şekilde gerçekleştirilebilmesi.

Yukarıdaki a fıkrasında bahsedilen velayet hakları özellikle kanun hükümünden veya adli veya idari bir karardan ve yahut söz konusu Devletin kanunlarına göre hukuksal sonuç doğuran bir anlaşmadan kaynaklanabilir.

- (3) 1. fıkrada belirtilen makamlar yargı yetkisine sahip oldukları sürece, çocuğun götürüldüğü veya alıkonulduğu Akit Devlet makamları 11. madde uyarınca yalnızca çocuğun kişiliği veya mallarının korunması için gerekli olan acil tedbirleri alabilir.

Madde 8

- (1) İstisnai olarak, 5. veya 6. madde uyarınca yargı yetkisine sahip Akit Devletin makamının, çocuğun çıkarlarını en iyi şekilde değerlendirmek üzere diğer Akit Devletin makamının belirli bir davada bulunmasının daha iyi olacağını düşünmesi halinde,
 - Ya diğer makamın doğrudan veya Devletin Merkezî Makamının yardımıyla gerekli gördüğü koruma önlemlerini almak üzere kendini yetkili saymasını talep edebilir ya da
 - Durumun değerlendirilmesini erteler ve tarafları, diğer Devletin makamı önünde bu tür bir talebi sunmaya davet edebilir.
- (2) Makamlarına bir önceki fıkrada belirtildiği şekilde başvurulabilen Akit Devletler şunlardır;
 - a) Çocuğun vatandaşı olduğu Devlet,
 - b) Çocuğun mallarının bulunduğu Devlet,
 - c) Çocuğun ebeveynlerinin boşanma veya yasal olarak ayrılması veya evliliklerinin iptali için yapılan başvuruyu makamlarının üstlendiği Devlet,
 - d) Çocuğun önemli irtibatının bulunduğu Devlettir.

- (3) İlgili makamlar görüş alışverişine geçebilir.
- (4) 1. fıkrada belirtilen makam, çocuğun üstün yararına olduğunu düşünürse 5. veya 6. madde uyarınca yetkili olan makamın yerine yetkiyi üstlenebilir.

Madde 9

- (1) 8. maddenin 2. fıkrasında belirtilen Akit Devletin makamları çocuğun çıkarlarını en iyi şekilde değerlendirmek üzere belirli bir davada bulunmalarının daha iyi olacağını düşünüyorsa,
 - Ya çocuğun mutad meskeninin bulunduğu Akit Devletin yetkili makamından doğrudan veya Devletin Merkezî Makamının yardımıyla gerekli gördüğü koruma önlemlerini almak üzere yetkilendirilmeyi talep edebilir veya
 - Tarafları, çocuğun mutad meskeninin bulunduğu Akit Devletin makamı önünde bu tür bir talebi sunmaya davet edebilir.
- (2) İlgili makamlar görüş alışverişine geçebilir.
- (3) Talepte bulunan makam, yalnızca Akit Devletin makamının talebi kabul etmesi halinde, çocuğun mutad meskeninin bulunduğu Akit Devletin makamı yerine yetkili olabilir.

Madde 10

- (1) 5. ve 9. maddelere hâle getirmeksizin, diğer Akit Devlette mutad meskeni bulunan çocuğun ebeveynlerinin boşanması veya yasal olarak ayrılması için yapılan başvuruya ilişkin karar vermek üzere yargılamayı gerçekleştiren Akit Devletin makamları, Devletin hukuğu bu şekilde öngörüyorsa,
 - a) Yargısal işlemlerin başladığı zaman ebeveynlerinden birinin o Devlette mutad meskeninin bulunması ve birinin çocuğun velayet sorumluluğuna sahip olması ve
 - b) Söz konusu makamların bu tür önlemler almasına yönelik yargının, ebeveynler ile çocuğun velayet sorumluluğuna sahip olan diğer kişi tarafından kabul edilmesi ve çocuğun üstün yararına

olması halinde, çocuğun kişiliğinin ya da mallarının korunmasına yönelik önlemler alabilir.

- (2) Çocuğun korunmasına yönelik önlemleri almak üzere 1. fıkra uyarınca tanınan yetki, boşanma, yasal ayrılık veya evliliğin iptali başvurusunu kabul eden veya reddeden karar nihaileştiği zaman veya yargısal işlemler başka sebepten ötürü sona erdiği zaman sona erer.

Madde 11

- (1) Tüm acil durumlarda çocuğun veya çocuğa ait malların topraklarında bulunduğu herhangi Akit Devletin makamları her türlü gerekli koruma önlemlerini alma yetkisine sahiptir.
- (2) Akit Devlette mutat meskeni bulunan çocuğa ilişkin olarak önceki fıkra uyarınca alınan önlemler, 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yargı yetkisine sahip makamlar durumun gerektirdiği önlemleri alır almaz sona erer.
- (3) Akit Olmayan Devlette mutat meskeni bulunan çocuğa ilişkin olarak 1. fıkra uyarınca alınan önlemler, durumun gerektirdiği ve makamlar tarafından alınan önlemler söz konusu Akit Devlette tanınır tanınmaz her bir Akit Devlette sona erer.

Madde 12

- (1) 7. maddeye tabi olarak ülkesinde çocuğun veya çocuğa ait malların bulunduğu Akit Devletin makamları, söz konusu Devlet ile sınırlı olmak üzere yerel etkiye sahip olan çocuğun kişiliği ya da mallarının korunması için geçici nitelikte önlemlerin alınması için yargı yetkisine sahiptir; böylece bu tür önlemler, 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yargı yetkisine sahip olan makamlar tarafından hâlihazırda alınmış olan önlemlerle uyumsuz olmaz.
- (2) Akit Devlette mutat meskeni bulunan çocuğa ilişkin olarak önceki fıkra uyarınca alınan önlemler, 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yetki sahibi olan makamlar durumun gerektirebileceği koruma önlemlerine ilişkin kararı alır almaz sona erer.
- (3) Akit Olmayan Devlette mutat meskeni bulunan çocuğa ilişkin olarak

1. fıkra uyarınca alınan önlemler, durumun gerektirdiği ve diğer Akit Devletin makamları tarafından alınan önlemler söz konusu Akit Devlette tanınır tanınmaz önlemlerin alındığı Akit Devlette sona erer.

Madde 13

- (1) Çocuğun kişiliğinin ve mallarının korunmasına ilişkin önlemler almak üzere 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yetki sahibi olan Akit Tarafın makamları, işlemlerin başladığı zaman talep esnasında 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yargı yetkisine sahip diğer Akit Devletin makamları uygun gelen önlemleri talep etmişse ve bu talepler incelenmekteyse, bu yargı yetkisini kullanmaktan kaçınmalıdır.
- (2) Önceden önlem talebinde bulunulan makamların yargı yetkisini reddetmesi halinde önceki fıkranın hükümleri uygulanmaz.

Madde 14

Sözleşme uyarına yetki sahibi olan makamlar alınan önlemleri değiştirmedigi, yenilemediği veya sonlandırmadığı sürece koşullardaki değişiklik yetkinin dayanağını ortadan kaldırsa bile 5. ve 10. maddeler arasındaki maddelerin uygulanmasında alınan önlemler, kendi koşullarına göre yürürlükte kalır.

BÖLÜM III – UYGULANACAK HUKUK

Madde 15

- (1) Akit Devletlerin makamları II. Bölümün hükümleri uyarınca yetkilerini kullanırken kendi hukuklarını uygularlar.
- (2) Bununla birlikte, çocuğun kişiliğinin ya da mallarının korunması gerektirdiği ölçüde istisnai olarak, duruma ilişkin somut bağlantısı bulunan diğer Devletin hukuku uygulanabilir veya dikkate alınabilir.
- (3) Çocuğun mutad meskeninin bulunduğu Akit Devletin değişmesi halinde değişimden itibaren diğer Devletin hukuku, önceki mutad meskenin bulunduğu Devlette alınan önlemlerin uygulanmasına ilişkin koşullar için geçerli olur.

Madde 16

- (1) Velayet sorumluluğunun, adli veya idari makamın müdahalesi olmaksızın, kanun gereğince verilmesi ya da sona ermesi, çocuğun mutat meskeninin bulunduğu ülke hukukuna tabi olur.
- (2) Velayet sorumluluğunun, adli veya idari makamın müdahalesi olmaksızın, bir anlaşma veya tek taraflı işlem ile verilmesi ya da sona ermesi, anlaşma ya da tek taraflı işlemin yürürlüğe girdiği sırada çocuğun mutat meskeninin bulunduğu ülke hukukuna tabi olur.
- (3) Çocuğun mutat meskeninin bulunduğu Devletin hukuku uyarınca mevcut olan velayet sorumluluğu, mutat meskenin bulunduğu yerin diğer Devlet olarak değişmesinden sonra da varlığını devam ettirir.
- (4) Çocuğun mutat meskeninin değişmesi halinde, kanun gereğince velayet sorumluluğunun hâlihazırda bu tür bir sorumluluğu bulunmayan bir şahsa verilmesi, yeni mutat meskenin bulunduğu ülke hukukuna tabi olur.

Madde 17

Velayet sorumluluğunun uygulanması, çocuğun mutat meskeninin bulunduğu Devletin hukukuna tâbidir. Çocuğun mutat meskeninin değişmesi halinde, velayet sorumluluğu, yeni mutat meskenin bulunduğu Devletin hukukuna tâbi olur.

Madde 18

Bu Sözleşme uyarınca alınan önlemlerle, 16. maddede belirtilen velayet sorumluluğu sonlandırılabilir veya uygulama koşulları değiştirilebilir.

Madde 19

- (1) Üçüncü şahıs ile işlemin gerçekleştiği Devletin hukuku uyarınca çocuğun yasal temsilcisi olmaya hak kazanan diğer kişi arasında yürürlüğe giren işlemin geçerliliğine itiraz edilemez, ve üçüncü şahıs, diğer kişinin yalnızca velayet sorumluluğunun sonraki hukuk ile yerine getirildiğini bilmediği veya bilmesi gerekmediği sürece bu Bölümün hükümlerince düzenlenen hukuk uyarınca çocuğun yasal temsilcisi olarak hareket etmeye hak kazanmadığı gerekçesiyle sorumlu tutulamaz.

- (2) Önceki fıkra, işlemin yalnızca aynı Devletin ülkesinde bulunan şahıslar arasında yapılmış olması halinde uygulanır.

Madde 20

Bu Bölümün hükümleri, bu hükümlerce düzenlenen hukukun Akit Olmayan Devletin hukuku olması durumunda dahi uygulanır.

Madde 21

- (1) Bu Bölümdeki “hukuk” terimi, hukukun seçimine yönelik kuralların dışında bir Devlette yürürlükte olan hukuk anlamına gelir.
- (2) Bununla birlikte, 16. maddeye göre uygulanabilir hukukun Akit Olmayan Devletin hukuku olması ve söz konusu Devletin hukuk kuralları seçiminin, kendi hukukunu uygulayacak diğer Akit Olmayan Devletin hukukunu düzenlemesi halinde sonraki Devletin hukuku uygulanır. Diğer Akit Olmayan Devlet kendi hukukunu uygulamazsa, uygulanabilir hukuk 16. madde uyarınca belirlenendir.

Madde 22

Bu Bölümün hükümlerince düzenlenen hukukun uygulanması, çocuğun üstün yararı dikkate alınarak yalnızca kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde reddedilebilir.

BÖLÜM IV – TANIMA VE TENFİZ

Madde 23

- (1) Akit Devletin makamlarınca alınan önlemler, diğer tüm Akit Devletlerdeki kanun gereğince tanınır.
- (2) Bununla birlikte tanıma aşağıdaki hallerde reddedilebilir.
- a) Önlemin, yargı yetkisi II. Bölümde belirtilen gerekçelerden birine dayanmayan makam tarafından alınması halinde;

- b) Önlemin, acil durum haricinde, adli veya idari yargısal işlem bağlamında çocuğun dinlenilmesine fırsat verilmeksizin talep edilen Devletin temel usul ilkelerini ihlal edecek şekilde alınması halinde;
- c) Acil durum haricinde, böyle bir önlemin şahsın dinlenilmesine fırsat verilmeksizin alınması halinde, önlemin velayet sorumluluğunu ihlal ettiğini ileri süren herhangi bir şahsın talebi üzerine;
- d) Çocuğun üstün yararı göz önünde bulundurularak böyle bir tanımanın talep edilen Devletin kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde;
- e) Söz konusu önlemin, sonradan alınan önlemin talepte bulunulan Devlette tanıma için gereklilikleri yerine getirmesi durumunda, çocuğun mutlak meskeninin bulunduğu Akit Olmayan Devlette sonradan alınan önlem ile bağdaşmaması halinde;
- f) 33. maddede belirtilen usule uygun olmaması halinde.

Madde 24

23. maddenin 1. fıkrasına hâlel getirmeksizin herhangi bir ilgili şahıs, Akit Devletin yetkili makamlarından diğer Akit Devlette alınan önlemin tanınması veya tanınmamasına ilişkin karar almalarını talep edebilir. Bu usul, talepte bulunulan Devletin hukuku uyarınca yerine getirilir.

Madde 25

Talepte bulunulan Devletin makamı, önlemin alındığı Devletin makamının yargı yetkisini dayandırdığı bulgulara bağlıdır.

Madde 26

- (1) Bir Akit Devlette alınan ve orada uygulanabilir önlemlerin başka bir Akit Devlette uygulanması gerekiyorsa, ilgili tarafın talebi üzerine sonraki Devletin hukukunda belirtilen usule uygun olarak diğer Devlette uygulanması amacıyla uygulanabilir olduğu beyan edilir veya kaydedilir.
- (2) Her bir Akit Devlet tenfiz beyanı veya kaydına basit ve hızlı bir usul uygular.

- (3) Tenfiz bildirimi veya kaydı, yalnızca 23. maddenin 2. fıkrasında belirtilen gerekçelerin birinden ötürü reddedilebilir.

Madde 27

Önceki maddelerin uygulanmasında gerekli olduğu şekilde bu incelemeye hâlel getirmeksizin, alınan önlemin esasına ilişkin inceleme yapılmaz.

Madde 28

Akit Devletin birinde alınan ve uygulanabilir olduğu beyan edilen veya başka bir Akit Devlette uygulanması amacıyla kaydedilen önlemler, sonraki Devletin makamları tarafından alınmış gibi bu Devlette uygulanır. Çocuğun üstün yararı dikkate alınarak talepte bulunulan Devletin hukuku uyarınca bu hukukun belirlediği ölçüde uygulama gerçekleştirir.

BÖLÜM V – İŞBİRLİĞİ

Madde 29

- (1) Akit Devlet, Sözleşme'nin bu makamlara yüklediği görevleri yerine getirmek üzere Merkezi Makam belirler.
- (2) Federal Devletler, birden fazla hukuk sistemine sahip Devletler veya özerk bölgesel birimlere sahip Devletler birden fazla Merkezi Makam atayabilir ve bölgesel veya kişisel işlevlerinin boyutunu belirleyebilirler. Devlet, birden fazla Merkezi Makam atadığı durumlarda, Devlet içinde uygun Merkezi Makama iletilmesi için her türlü iletişimin kurulabileceği Merkezi Makamı belirler.

Madde 30

- (1) Merkezi Makamlar birbirleriyle işbirliği yaparlar ve Sözleşme'nin amaçlarını gerçekleştirmek üzere Devletlerindeki yetkili makamlar arasında işbirliğini teşvik ederler.
- (2) Sözleşme'nin uygulanması ile bağlantılı olarak, çocuğun korunmasına ilişkin Devletlerindeki mevcut hukuk kuralları ve hizmetler ile ilgili bilgi sağlamaya yönelik uygun adımlar atarlar.

Madde 31

Akit Devletin Merkezi Makamı doğrudan veya kamu makamları veya diğer organlar aracılığıyla aşağıdaki hususlara yönelik uygun adımları atar:

- a) Bu Bölüm ile 8. ve 9. maddelerde belirtilen yardım teklifinde bulunma ve iletişimi kolaylaştırma;
- b) Sözleşme'nin uygulandığı durumlarda arabuluculuk, uzlaşma veya benzer yollarla çocuğun kişiliğinin ve mallarının korunması için mutabık kalınan çözümleri kolaylaştırma;
- c) Diğer Akit Devletin yetkili makamının talebi üzerine, talepte bulunulan Devletin ülkesinde çocuğun bulunabileceği veya yardıma muhtaç olabileceği bilindiği durumlarda, çocuğun yerinin bulunması için yardım sağlama.

Madde 32

Çocuğun somut bağlantısının bulunduğu herhangi Akit Devletin diğer yetki makamı veya Merkezi Makamı tarafından destekleyici gerekçelerle yaptığı talep üzerine, çocuğun mutlak meskeninin bulunduğu Akit Devletin Merkezi Makamı doğrudan veya devlet makamları veya diğer organlar aracılığıyla,

- a) Çocuğun durumuna ilişkin rapor sunabilir;
- b) Çocuğun kişiliği ya da mallarının korunması için önlem alınmasının gerekip gerekmediğine ilişkin bir değerlendirmenin yapılmasını kendi yetkili makamından talep edebilir.

Madde 33

- (1) 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yetki sahibi bir makamın çocuğun korucuyu aile yanına veya bir bakım kurumuna yerleştirilmesini düşünmesi veya bu bakım hükmünün *kafala* sistemi veya benzer kurum tarafından yerine getirilmesi ve bu yerleştirme veya bakım şartının diğer Akit Devlette gerçekleşmesi halinde, öncelikle diğer Devletin Merkezi Makamına veya diğer yetkili makamına danışır. Bu hususta önerilen yerleştirme veya bakım hükmüne ilişkin gerekçeler ile birlikte çocuğa ilişkin rapor iletir.

- (2) Çocuğun üstün yararı dikkate alınarak yalnızca talepte bulunulan Devletin Merkezi Makamının veya diğer yetkili makamının yerleştirme veya bakım hükmüne rıza göstermesi halinde yerleştirme veya bakım hükmüne ilişkin karar talep eden Devlette alınabilir.

Madde 34

- (1) Koruma önlemi alınması düşünüldüğü hallerde yetkili makamlar, çocuğun durumu gerektiriyor ise, söz konusu çocuğun korunmasına ilişkin bilgi sahibi olan başka bir Akit Devletin makamından bu bilgileri Sözleşme uyarınca talep edebilir.
- (2) Akit Devlet, 1. fıkra uyarınca yapılan talepleri yalnızca Merkezi Makamı aracılığıyla makamlarına iletteceğini bildirebilir.

Madde 35

- (1) Akit Devletin yetkili makamları diğer Akit Devletin makamlarından bu Sözleşme uyarınca koruma önlemlerinin uygulanmasına yönelik, özellikle düzenli olarak doğrudan temasların sürdürülmesi hakkının yanı sıra erişim haklarının etkin şekilde yürütülmesini güvence altına alınmasına yönelik yardım talebinde bulunabilir.
- (2) Çocuğun mutlak meskeninin bulunmadığı Akit Devletin makamları, çocuğa erişim hakkını elde etmek veya sürdürmek isteyen ebeveynin talebi üzerine, bilgi veya delil toplayabilir ve söz konusu ebeveynin erişim hakkını yerine getirmesine ilişkin uygunluk ve erişimin hangi şartlar altında yerine getirileceğine ilişkin tespitte bulunabilir. 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yargı yetkisini kullanan makamın çocuğa erişime ilişkin uygulamayı belirlemek üzere kararını vermeden önce bu bilgi, delil ve tespiti kabul eder ve gözden geçirir.
- (3) 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yargı yetkisine sahip makam erişime ilişkin karar vermek için, özellikle çocuğun daha önceden mutlak meskeninin bulunduğu Devlette verilen erişim haklarının kısıtlanması veya sona erdirilmesine dair bir uygulama göz önünde bulundurulduğu zaman, 2. fıkra uyarınca yapılan talebin sonucunu beklerken yargısal işlemleri erteleyebilir.

- (4) Bu maddede belirtilen hiçbir şey, 5. ve 10. maddeler arasındaki maddeler uyarınca yargı yetkisine sahip makamın 2. fıkra uyarınca yapılan talebin sonucunu beklerken geçici önlemler almasını engellemez.

Madde 36

Çocuğun ciddi bir tehlikeye maruz kaldığı her türlü durumda, çocuğun korunması için önlemlerin alındığı veya alınmasının görüşüldüğü Akit Devletin yetkili makamları, çocuğun yerleşim yerinin diğer Devlet olarak değiştiğine ve çocuğun başka bir Devlette bulunduğuyla ilişkin bilgilendirilmesi halinde, diğer Devletin makamlarını ilgili tehlike ve alınmış veya alınması görüşülmekte olan önlemler hakkında bilgilendirir.

Madde 37

Bir makamın bilgi talep etmesinin veya aktarmasının kendi kanaatine çocuğun kişiliğini ya da mallarını tehlikeye sokması veya çocuğun aile bireylerinden birine ciddi tehdit teşkil etmesi halinde, söz konusu makam bu Bölüm uyarınca hiçbir bilgi talep etmez veya aktarmaz.

Madde 38

- (1) Hizmetlerin sağlanması için makul düzeyde masrafların yüklenmesi olasılığına hanel getirmeksizin, Akit Devletlerin Merkezi Makamları ile diğer devlet makamları bu Bölümün hükümlerinin uygulanmasında çıkan kendi masraflarını karşılarlar.
- (2) Herhangi bir Akit Devlet, bir veya daha fazla başka Akit Devletle masrafların paylaşımına ilişkin anlaşmalar yapabilir.

Madde 39

Herhangi bir Akit Devlet, bir veya daha fazla başka Akit Devletle karşılıklı ilişkilerinde bu Bölümün uygulanmasını iyileştirmek amacıyla anlaşmalar yapabilir. Böyle bir anlaşma imzalamış olan Devletler, bir örneğini Sözleşme'nin depoziterine iletirler.

BÖLÜM VI – GENEL HÜKÜMLER

Madde 40

- (1) Çocuğun mutat meskeninin bulunduğu veya koruma önleminin alındığı Akit Devletin makamları, bu şahsın eylemde bulunmasına ilişkin hak tanıyan ehliyeti ve şahsa verilen yetkileri gösteren belgeyi kişinin talebi üzerine velayet sorumluluğuna sahip şahsa veya çocuğun kendisini ya da mallarını korumakla görevlendirilen şahsa teslim edebilir.
- (2) Belgede gösterilen ehliyet ve yetkilerin, aksine kanıt olmadığı sürece, söz konusu şahsa verilmiş olduğu varsayılır.
- (3) Her bir Akit Devlet, belgeyi düzenlemeye yetkili makamlar görevlendirir.

Madde 41

Sözleşme uyarınca toplanan veya iletilen kişisel veriler yalnızca toplandığı veya iletildiği amaçlar doğrultusunda kullanılır.

Madde 42

Bilginin iletildiği makamlar, Devletlerinin hukuku uyarınca bilginin gizliliğini güvence altına alır.

Madde 43

Bu Sözleşme uyarınca gönderilen veya teslim edilen tüm belgeler, tasdik veya benzer her türlü formaliteden muaftır.

Madde 44

Her bir Akit Devlet 8., 9. ve 33. maddeler uyarınca taleplerin gönderileceği makamlar görevlendirebilir.

Madde 45

- (1) Bu maddenin 29. ve 44. maddelerinde belirtilen görevlendirmeler, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı Daimi Bürosuna iletilir.
- (2) 34. maddenin 2. fıkrasında belirtilen beyan, Sözleşme'nin depozitelerine iletilir.

Madde 46

Çocuğun ve mallarının korunması için farklı hukuk sistemlerinin veya hukuk kurallarının uygulandığı Akit Devlet, bu tür sistemler veya kurallar arasında münhasıran ortaya çıkan uyuşmazlıklara Sözleşme kurallarını uygulamak zorunda değildir.

Madde 47

Farklı bölgesel birimlerinde herhangi bir meseleye dair iki veya daha fazla hukuk sistemi veya hukuk kurallarının uygulandığı Devlete ilişkin olarak –

- (1) Söz konusu Devletteki mutat meskene ilişkin her türlü atıf, bölgesel birimdeki mutat meskene yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (2) Söz konusu Devletteki çocuğun mevcudiyetine ilişkin her türlü atıf, bölgesel birimdeki mevcudiyete yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (3) Söz konusu Devletteki çocuğun mallarının bulunduğu yere ilişkin her türlü atıf, bölgesel birimde çocuğun mallarının bulunduğu yere yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (4) Çocuğun vatandaşı olduğu Devlete ilişkin her türlü atıf, söz konusu Devletin hukuku uyarınca belirlenen bölgesel birime veya ilgili kuralların bulunmaması halinde çocuğun en yakın bağlantısının bulunduğu bölgesel birime yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (5) Makamlarının çocuğun ebeveynlerinin boşanma veya yasal olarak ayrılması veya evliliklerinin iptali için yapılan başvuruyu üstlendiği Devlete ilişkin her türlü atıf, makamlarının bu tür başvuruya el koyduğu bölgesel birime yapılan atıf olarak anlaşılır;

- (6) Çocuğun somut bağlantısının olduğu Devlete ilişkin her türlü atıf, çocuğun bu tür bağlantısının bulunduğu bölgesel birime yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (7) Çocuğun gönderildiği veya tutulduğu Devlete ilişkin her türlü atıf, çocuğun götürüldüğü veya tutulduğu ilgili bölgesel birime yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (8) Söz konusu Devletin organları veya Merkezi Makamları dışındaki makamlarına ilişkin her türlü atıf, ilgili bölgesel birimde eylemde bulunmak üzere yetkilendirilenlere yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (9) Bir önlemin alındığı Devletin hukuku veya usulü veya makamına ilişkin her türlü atıf, bu önlemin alındığı bölgesel birimin hukukuna veya usulüne veya makamına yapılan atıf olarak anlaşılır;
- (10) Talepte bulunulan Devletin hukuku veya usulü veya makamına ilişkin her türlü atıf, tanıma veya tenfizinin gerçekleştiği bölgesel birimin hukukuna veya usulüne veya makamına yapılan atıf olarak anlaşılır;

Madde 48

III. Bölüm uyarınca uygulanabilir hukuku belirlemek amacıyla, her birinin bu Sözleşme uyarınca kapsanan konulara dair kendi hukuk sistemine veya hukuk kurallarına sahip olduğu iki veya daha fazla bölgesel birimden oluşan Devlete ilişkin aşağıdaki kurallar uygulanır –

- a) Hangi bölgesel birimin hukukunun uygulanabilir olduğunu belirleyen bu Devlette yürürlükte bulunan kurallar varsa, söz konusu birimin hukuku uygulanır;
- b) Bu kuralların bulunmaması halinde, 47. maddede tanımlandığı şekilde ilgili bölgesel birimin hukuku uygulanır.

Madde 49

III. Bölüm uyarınca uygulanabilir hukuku belirlemek amacıyla, bu Sözleşme uyarınca kapsanan konulara dair farklı kategorilerdeki şahıslara uygulanabilir iki veya daha fazla hukuk sistemine veya hukuk kurallarına sahip Devlete ilişkin aşağıdaki kurallar uygulanır –

- a) Bu hukuklar arasında hangisinin uygulanabilir olduğunu belirleyen böyle bir Devlette yürürlükte bulunan kurallar varsa, söz konusu hukuk uygulanır;
- b) Bu kuralların bulunmaması halinde, çocuğun en yakın bağının bulunduğu hukuk sistemi veya hukuk kuralları uygulanır.

Madde 50

Bu Sözleşme, her iki Sözleşmeye de Taraf olanlar arasında olduğu gibi, *Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönlerine Dair 25 Ekim 1980 tarihli Sözleşme*'nin uygulanmasını etkilemez. Bununla birlikte, hiçbir şey, yanlışlıkla gönderilen veya tutulan çocuğun iadesini gerçekleştirmek veya erişim haklarının düzenlenmek amacıyla bu Sözleşme'nin hükümlerine başvurulmasını önlemez.

Madde 51

Akit Devletler arasındaki ilişkilerde, *5 Ekim 1961 tarihli küçüklerin korunması konusunda makamların yetkisine ve uygulanacak kanuna dair Sözleşme* ile 12 Haziran 1902 tarihinde Lahey'de imzalanan *küçüklerin vesayetini tanzim eden Sözleşme*, yukarıda anılan 5 Ekim 1961 tarihli Sözleşme uyarınca alınan önlemlerin tanınmasına halel getirmeksizin, bu Sözleşme'nin yerine geçer.

Madde 52

- (1) Bu Sözleşme, bu belgeye ilişkin Taraf Devletlerce aksine bir beyanda bulunulmadığı sürece, Akit Devletlerin taraf olduğu ve Sözleşme tarafından düzenlenen hususlara ilişkin hükümler içeren hiçbir uluslararası belgeyi etkilemez.
- (2) Bu Sözleşme, bir veya birden fazla Akit Devletin, Taraf Devletlerin herhangi birinde mutlak meskeni bulunan çocuklar konusunda bu Sözleşme uyarınca düzenlenen hususlara ilişkin hükümler içeren anlaşmaları akdetme imkânını etkilemez.
- (3) Bir veya birden fazla Akit Devletin bu Anlaşma kapsamındaki hususlarda akdedeceği anlaşmalar, bu Devletlerin diğer Akit Devletler-

le ilişkilerinde, bu Sözleşme'nin hükümlerinin uygulanmasını etkilemez.

- (4) Önceki fıkralar ayrıca ilgili Devletler arasındaki bölgesel veya diğer yapıdaki özel bağlara dayalı bir örnek kanunlara da uygulanır.

Madde 53

- (1) Sözleşme, yalnızca söz konusu Devlet için Sözleşme yürürlüğe girdikten sonra önlemlerin bu Devlette alınması halinde uygulanır.
- (2) Sözleşme, önlemlerin alındığı Devlet ile talepte bulunulan Devlet arasındaki şekilde yürürlüğe girmesinden sonra alınan önlemlerin tanıma ve tenfizi hususunda uygulanır.

Madde 54

- (1) Akit Devletin Merkezi Makamına veya diğer herhangi makamına gönderilen her türlü bildirim orijinal dildedir ve diğer Devletin resmi diline veya resmi dillerinden birine veya bunun uygulanmadığı hallerde Fransızca veya İngilizce'ye çevirisi ile gönderilir.
- (2) Bununla birlikte Akit Devlet, 60. madde uyarınca çekince koyarak Fransızca veya İngilizce dillerinden birinin kullanımına itiraz edebilir, iki dilin birden kullanımına itiraz edilemez.

Madde 55

- (1) 60. madde uyarınca Akit Devlet;
- a) Ülkesinde bulunan çocuğun mülkiyetinin korunmasına yönelik önlemler almak üzere makamlarının yargı yetkisine çekince getirebilir;
- b) Söz konusu mülkiyete ilişkin makamlarının aldığı her türlü önlemlerle uyumsuz olduğu sürece her türlü velayet sorumluluğunu veya önlemi tanımama hakkını saklı tutabilir.
- (2) Çekince, bazı mülkiyet kategorileri ile sınırlı olabilir.

Madde 56

Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı Genel Sekreteri, Sözleşme'nin uygulanışını gözden geçirmek üzere düzenli aralıklarla Özel Komisyon'u toplantıya davet eder.

BÖLÜM VII – SON HÜKÜMLER

Madde 57

- (1) Bu Sözleşme, On Sekizinci Oturumu sırasında Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı Üyesi Devletler için imzaya açıktır.
- (2) Sözleşme onaylanır, kabul edilir ve uygun bulunur ve onaylamaya, kabule veya uygun bulmaya ilişkin belgeler, Sözleşme'nin depoziteleri olan Hollanda Krallığı Dışişleri Bakanlığı'na tevdi edilir.

Madde 58

- (1) Herhangi bir Devlet, Sözleşme'ye 61. maddenin 1. fıkrası uyarınca yürürlüğe girdikten sonra katılabilir.
- (2) Katılıma ilişkin belgeler depozitere tevdi edilir.
- (3) Bu katılım, yalnızca 63. maddenin b bendinde anılan bildirim alınmasından altı ay sonra katılıma ilişkin itirazda bulunmayan Akit Devletler ile katılan Devlet arasındaki ilişkiler bakımından geçerli olur. Böyle bir itiraz, katılımdan sonra Devletler Sözleşmeyi onayladıkları, kabul ettikleri veya uygun buldukları zaman da yapılabilir. Her türlü itiraz depozitere bildirilir.

Madde 59

- (1) Bu Sözleşme'de ele alınan hususlara ilişkin farklı hukuk sistemlerinin uygulanabilir olduğu iki veya daha fazla bölgesel birimi olan Devlet, imzalama, onaylama, kabul veya katılım sırasında, Sözleşme'nin tüm bölgesel birimlerini veya yalnızca bir veya birden fazlasını kapsayacağını beyan edebilir ve bu beyanını herhangi bir zamanda başka bir beyanla değiştirebilir.

- (2) Bunun gibi her beyan depozitere bildirilir ve Sözleşme'nin uygulandığı bölgesel birimleri açıkça belirtir.
- (3) Devlet bu madde uyarınca beyanda bulunmazsa, Sözleşme, Devletin tüm bölgesel birimlerini kapsar.

Madde 60

- (1) Her Devlet, onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım zamanından sonra olmamak üzere veya 59. madde uyarınca beyanda bulunduğu sırada, 54. maddenin 2. fıkrası ile 55. maddede belirtilen çekincelerin birini veya her ikisini getirebilir. Başka bir çekinceye izin verilmez.
- (2) Her Devleti getirdiği çekinceyi herhangi bir zamanda geri çekebilir. Geri çekme depozitere bildirilir.
- (3) Çekincenin geçerliliği, önceki fıkrada anılan bildirimden sonra üçüncü takvim ayının ilk gününde sona erer.

Madde 61

- (1) Bu Sözleşme, onaylamaya, kabule, uygun bulmaya veya katılıma ilişkin üçüncü belgenin tevdi edildiği tarihten itibaren başlayacak üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.
- (2) Bundan sonra Sözleşme aşağıdaki sürelerde yürürlüğe girer –
 - a) Onaylamaya, kabule, uygun bulmaya veya katılıma ilişkin belgenin tevdi edilmesinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk gününde, onaylayan, kabul eden veya daha sonra uygun bulan her Devlet;
 - b) 58. maddenin 3. fıkrasında belirtilen altı aylık sürenin sona ermesinden itibaren üç aylık sürenin sonra sona ermesini takip eden ayın ilk gününde, katılan her Devlet;
 - c) Bu maddede anılan bildirimden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk gününde, 59. madde ile uyumlu olarak Sözleşme kapsamına alınan bölgesel birim.

Madde 62

- (1) Sözleşme'ye Taraf Devlet, depozitere yazılı bildirimde bulunmak suretiyle feshedebilir. Fesih Sözleşme'nin uygulandığı belirli bölgesel birimlerle sınırlı olabilir.
- (2) Fesih, söz konusu bildirimde depoziter tarafından alınma tarihinden itibaren on iki aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü geçerlilik kazanır. Feshin geçerli olması için daha uzun bir sürenin bildirimde belirtilmesi halinde, fesih, bu uzun sürenin sona ermesi üzerine geçerli olur.

Madde 63

Depoziter, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı Üye Devletlerine ve 58. madde uyarınca katılan Devletlere aşağıdakileri bildirir –

- a) 57. maddede belirtilen imzalar, onaylar, kabuller ve uygun bulmalar;
- b) 58. maddede belirtilen katılımlar ve katılımlara yapılan itirazlar;
- c) 61. madde uyarınca Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarih;
- d) 34. maddenin 2. fıkrası ile 59. maddede belirtilen beyanlar;
- e) 39. maddede belirtilen anlaşmalar;
- f) 54. maddenin 2. fıkrası ile 55. maddede belirtilen çekinceler ve 60. maddenin 2. fıkrasında belirtilen geri çekmeler;
- g) 62. maddede belirtilen fesihler.

Yukarıdaki hususlar muvacehesinde, aşağıda imzası bulunanlar, tam yetkili olarak bu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

Bu Sözleşme, 19 Ekim 1996 tarihinde Lahey'de, her iki metin de eşit derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca dillerinde, Hollanda Krallığı Hükümeti arşivlerinde saklanacak ve tasdikli nüshası diplomatik yollardan On Sekizinci Oturumu sırasında Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı Üye Devletlerinin her birine gönderilecek şekilde tek nüsha olarak imzalanmıştır.

